

Ден на фермера в Садово – култури подходящи за алтернативно и биологично земеделие

Автор(и): Нора Иванова, Редактор Растителна Защита /РЗ/

Дата: 23.06.2025 Брой: 6/2025

Българска селекция от житни култури, алтернативни култури и култури подходящи за биологично земеделие бяха представени на традиционния Ден на фермера в Садово на 30 май 2025 г. Събитието се провежда ежегодно в Института по растителни генетични ресурси "Константин Малков" (ИРГР) и успява да събере на едно място фермери, партньори, учени, преподаватели от страната и чужбина, докторанти и журналисти.

Проф. д-р Ялчин Кая открива събитието заедно с доц. д-р Катя Узунджалиева, директор на ИРГР-Садово

Проф. д-р Ялчин Кая, водещ селекционер по слънчогледа от Изследователския център по растениевъдство към Тракийския университет в Одрин, приветства домакините и гостите на Деня на фермера 2025 от името на Балканската асоциация на семената.

Присъстваха и преподаватели от Казахстан, провеждащи стаж в ИРГР по програма Болашак 500 учени.

След официалното откриване на събитието от доц. д-р Катя Узунджалиева, директор на ИРГР- Садово, гостите посетиха демонстративното поле и се запознаха с характеристиките на сортовете пшеница, ечемик, тритикале, ръж, овес и зимен грах, създадени в Института.

Гл. ас. д-р Иван Алексиев се чувства най-добре в полетата с пшеница

Тази година около 90% от посевите в страната са в много добро състояние с очаквания за високи добиви, научаваме от гл. ас. д-р Иван Алексиев, който през последните седмици успява да посети различни полета както в Южна България, така и в Добруджа.

В Института по растителни генетични ресурси в Садово имат опит с всички полски култури. Тук се намира Националната семенна генбанка, където се поддържат повече от 70000 образци при над 600 растителни вида и това налага изследователите от Садово да са запознати с множество непопулярни култури.

В днешно време се наблюдава все по-засилен интерес към алтернативните култури, които могат да бъдат не само ценен източник на хранителни вещества за хората и животните, но и да влизат в новите програми за сортове, подходящи за промените в климатичните условия.

Алтернативните култури на Института по растителни генетични ресурси "Константин Малков"

лен

Тази година една от културите, които привлече вниманието на гостите с красиво цъфналите си цветове, е ленът. Той е пролетна култура, произхождаща от Средна Азия и Средиземноморието, която изисква подходящи предшественици като житните култури, разказва гл. ас. Алексиев.

Слабата му устойчивост на фузариено увяхване налага той да се връща на същото поле в сеитбообращението след 5-6 години, защото настъпва т.н. “уморяване” на почвата и силно намаляване на добива.

Ленът се засява през март, тъй като пониква при 6-8 °С. Сеитбата се извършва тесноредово при дълбочина 2-4 cm със сеитбена норма от 8-12 kg/da.

Маслодайният лен се прибира еднофазно с комбайн, а влакнодайния със специална ленокубачна машина, която прави растенията на снопи.

От гл. ас. д-р Алексиев разбираме, че ленът е маслодаен, влакнодаен и междинен, така той може да се използва и за масло и за влакно.

Лененото масло, единствено от растителните масла, съдържа Омега-3 мастни киселини, а като прибавим калия, магнезий, лецитин, цинк, протеини, както и витамини от групата В, става ясно защо то е толкова

полезно и търсено.

фацелия

Друга непозната за нашия фермер култура, любима храна за пчелите, е фацелията. Тя е много медоносна, но може да има и декоративни функции. Установено е, че притежава характерен аромат, който силно привлича пчелите, отделя много нектар и от един декар могат да се получат до 35 кг. мед. Продължителността на цъфтежа е голям, до 40-45 дни.

Тази култура е изключително подходяща и като междинна култура за зелено торене. Тя се отличава с бърз начален темп на растеж, висока степен на покриване и засенчване на почвената повърхност, като силно потиска развитието на плевелите. Тъй като растенията измръзват пълноценно, когато са в напреднало развитие, фацелията е много подходяща като покривна култура, след която може да се практикува дори и директна сеитба.

Фацелията не е близка до икономически важните култури и затова не е преносител на важни болести и неприятели, което я прави чудесна съставна част от всяко сеитбообръщение.

Като медоносна култура, или за семена фацелията се засява в края на март и април, а като междинна култура в края на юли и август. Сеитбата е тесноредова, на дълбочина 2-3 см, а сеитбената норма е

между 800 и 1200 g/da. Тя узрява неравномерно, затова се препоръчва жътвата да стартира, когато започнат да падат първите узрели семена.

бурчак

В края на май на опитните полета на ИРГР – Садово видяхме още една алтернативна култура – бурчак или горчив фий. Това е едногодишна култура от семейство Fabaceae и се отглежда в района на Средиземноморието, Западна и Централна Азия, Северна Африка и Америка.

Освен че е източник на протеини и предпочитана храна за животните, лечебно и подкрепящо средство за хората, това растение обогатява почвата с азот и е отличен избор за предшестваща култура за зимните житни насаждения. Бурчакът освобождава рано площите и това позволява рано да се подготвят за зимните посеви.

Не случайно семена от тази култура се съхраняват и в подземното хранилище на архипелага Шпицберген, където се пазят образци от най-ценните растителни видове.

овес

В ИРГР Садово предлагат и голямо разнообразие от сортове овес с различни направления за използване. Сорт Мина е пролетен голозърнест сорт. Това му качество предполага употребата му с много добри резултати основно като диетична храна за хората, а през последните години голото зърно е търсено от гълъбарите. Сорт Калоян е зимен плевест сорт овес годен за използване като отлично фуражно зърно, за зелена маса и е изключително подходящ за биологично земеделие. Сорт ИРГР Марина е първият български зимен голозърнест овес, който съчетава предимствата на вече споменатите сортове. Възможност да се сее на есен, което му дава големи предимства при пролетно засушаване и отлични хранителни показатели.

Гл. ас. д-р Божидар Кьосев представя проекта за проучване на генетичното разнообразие на видовете *Aegilops* във флората на България

Част от открития ден беше и представянето на целите и резултатите, постигнати по проект "Проучване на генетичното разнообразие на видовете *Aegilops* във флората на България", финансиран от Фонд "Научни изследвания". Видовете *Aegilops*, които са див родственик на пшеницата, са устойчиви на различни стресови фактори, като засушаване и засоляване. Те могат да бъде подходящ кандидат за кръстосване с хлебни пшеници, както и за формиране на нови селекционни линии, притежаващи високи нива на толерантност към засушаване. Генотипове на вида могат да предоставят възможни източници на физико-химични качества за използване в бъдещи селекционни изследвания.

По време на открития ден беше проведено и демонстрационно пръскане на посевите с дрон от фирма DJI Agriculture, с възможност за автономно управление посредством изкуствен интелект. Използването на тази техника е част от интелигентното земеделие, проект който се осъществява в Садово.

Суммит Агро Румъния, клон България, дългогодишен партньор на ИРГР и основен спонсор на мероприятиято, запозна гостите с продуктовата си листа и иновативни решения за устойчиво земеделие. Фирмата работи в тясно сътрудничество с науката не само в България, но и на световно ниво.

„Ние сме верен приятел на всеки стопанин, защото сме заедно с тях от сеитбата до жътвата. Можем да предложим технология за всеки един етап на полето”, подчерта Стефан Топалов, мениджър продажби и ключови клиенти Южна България.

В портфолието си наред с конвенционалната растителна защита през последните 4-5 години залагат и на биологичното земеделие, което включва широка гама от биологични продукти и междинни и покривни култури.

МеДи+Р ООД представи биологичните продукти и азотофиксиращи бактерии

